

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

DE OFFICIEELE REDACTIE

DER ANTWERPSCHE GEWOONTEN

Een studie over de officieele redactie der Antwerpsche gewoonten, die men volledig onafhankelijk zou stellen van alle factoren die er van nabij of zelfs van verre mede samenhangen, zou moeilijk met vrucht kunnen gedaan worden.

Beschouwt men de redactie der Antwerpsche gewoonten louter op zich zelf en los van alle tijdsomstandigheden, zoo zal men geen gaaf beeld verkrijgen, noch van de redactie zelf noch van de oorzaken die tot het opstellen aanleiding gaven, noch van de gevolgen die ze meebracht.

Let men daarentegen op de stroomingen en strekkingen van de geschiedenis der gewoonten die het tijdperk der officieele redactie vergezellen of voorafgaan, dan zal het geheele betoog beslist veel aan diepte en duidelijkheid winnen.

Daarom is het wenschelijk enkele voorafgaandelijke beschouwingen te wijden aan de noodzakelijkheid der officieele redactie en aan de pogingen door de vorsten in de XVe en XVIe eeuw tot het redigeeren der gewoonten aangevend.

DE GEWOONTE EN DE NOODZAKELIJKHEID DER OFFICIEELE REDACTIE

Een gewoonte — zegt Lebrun — is een rechtsregel die door herhaling van dezelfde rechtshandelingen gedurende een vrij langdurigen tijd gevestigd werd. Om echter kracht van rechtsregel te hebben, moet de gewoonte algemeen zijn (d.i. binnen bepaalde grenzen door eenieder nageleefd), vermaard (d.i. volkomen zeker ge-

kend) en oud of tamelijk lang in gebruik (respectiveel 10 en 40 jaar). Toch belette dit alles niet dat de gewoonte zeer onvast en zeer verscheiden was, want het leverde inderdaad weinig moeilijkheid op om in betwisting te brengen of een gewoonte algemeen was of niet, vermaard of niet. Wie toch zal de juiste grens trekken tusschen het algemeen en vermaard of het niet-algemeen en niet-vermaard zijn van allerlei gewoonten? Dat de termijn zelf van ouderdom (10 of 40 jaar), die beslissend was voor de rechtsgeldigheid der gewoonte, niet uitgesloten bleef voor gebeurlijke betwisting, zal wel niemand loochenen.

Zoo deed zich tegen het einde der Middeleeuwen de noodzakelijkheid gevoelen van de officieele redactie der gewoonten.

De Zuidelijke Nederlanden waren in de eerste plaats streken met gewoonterecht, want ter uitzondering van enkele kleine enclaves langsheen de Maas gelegen, was het geschreven of Romeinsch recht hier niet van toepassing. Toch zal dit later zijn invloed doen gelden, namelijk op het oogenblik der officieele redactie.

In de Middeleeuwen had bijna iedere gemeente en zeker iedere stad haar eigen gewoonterecht. Reeds in de XVIe eeuw hadden enkelen van onze gewoonten een vastheid gekregen, die toeliet ze voorgoed schriftelijk te vestigen. Nochtans waren de meesten in het begin der XVIe eeuw nog niet opgeteekend. Zij werden slechts bewaard bij middel van de traditie of van de rechterlijke

beslissingen, waardoor de betwiste geschilpunten opgelost werden. Vandaar : ontelbare moeilijkheden. Eindelooze processen werden gevoerd over de uitgestrektheid, het gezag of zelfs het bestaan van een gewoonte. Die stand van zaken was onduidbaar en van alle zijden teekende men protest aan.

DE POGINGEN DER VORSTEN VAN 1431 TOT 1611

Reeds in 1431 beloofde Filips de Goede op aandringen der Bourgondische staten, die vroegen dat de gewoonten zouden opgeteekend en in één wetboek vereenigd worden, de costuymen te doen verzamelen en te publiceeren. De buitenlandsche politiek hield dezen vorst echter te zeer in beslag dan dat hij zijn aandacht zou kunnen schenken aan binnenlandsche aangelegenheden, die hij op dat tijdstip toch nog van ondergeschikt belang achtte. Om deze reden werd de belofte nooit vervuld.

Het was aldus voor Karel V weggelegd zich deze zaken aan te trekken, want vóór hem waren slechts de gewoonten van Henegouwen, Zeeland en Artois door de publieke overheid bekrachtigd. Door het algemeen edict van 6 October 1531 gaf Karel V het bevel, dat al de gewoonten der Nederlanden schriftelijk moesten geredigeerd worden en naar hem toegezonden om — zoo stond het vermeld in het Plakkaetboek van Vlaanderen — « les visiter et dûment examiner, et sur icelles avoir l'avis des gens de nos consaulx provinciaux et autres que besoin sera; et à bonne et mûre délibération de conseil, résoudre et ordonner de ces dites coutumes et de l'observance d'icelles, selon que, en équité et raison et pour le plus grand bien, utilité et commodité de nos vassaux et sujets, sera trouvé appartenir. »

De lokale administraties, die met de redactie belast werden, haastten zich niet om te gehoorzamen : slechts vier gewoonten werden aan de goedkeuring van den keizer onderworpen, namelijk de algemeene keure van Henegouwen, de keure van de hoofdplaats Mons zelf, de gewoonte van de kastelnij Yperen en die van Mechelen.

Een edikt van 4 October 1540 legde nadruk op de uitvoering van den maatregel, maar dit had niet meer gevolg dan het voorgaande. Slechts Doornik en Ronse stuurden hun gewoonten naar den keizer.

Eerst later, onder Filips II, sloten zich nog aan : Kortrijk, Ninove, Gent en het graafschap Namen. Tijdens de troebelen in de Nederlanden

onder zijn regeering, die al de rechterlijke omvormingen verlamden, werden er geen andere gewoonten aan de goedkeuring van den koning voorgelegd dan die van Binche.

Toen de gevreesde hertog van Alva hier als regent fungeerde, vaardigde hij een nieuw edict uit, dat toch weer enkele steden en gemeenten deed besluiten hun gewoonten op te teekenen en ze aan het gouvernement ter bekrachtiging voor te leggen.

De aartshertogen Albrecht en Isabella, die verlangden opnieuw orde in het land te zien heerschen, hernieuwden herhaaldelijk en vooral door dienstbrieven de pogingen van hun voorgangers. Niets baatte echter en toen de aartshertogen na twaalf jaren wachten slechts de gewoonten van Oostende toegestuurd kregen, laschten ze in het edict van 12 Juni 1611 een krachtdadige bepaling in, waarbij aan alle tenachter-blijvende steden en gemeenten verordend werd hun gewoonten te redigeeren en ze binnen de zes maanden naar den raad der provincie te sturen. Indien dit niet gebeurde — zoo dreigde het edict — zou er een kommissaris van regeeringswege gezonden worden om het werk zelf te doen en wel op kosten van de in-gebreke-blijvende gemeenten.

Als de geredigeerde gewoonten dan zouden ingestuurd zijn en goedgekeurd door den provincialen raad, moesten ze nog gekeurd en bekrachtigd worden door den Privaten Raad en tenslotte ondertekend door de aartshertogen zelf, ofwel werden ze — in het tegenovergestelde geval — afgekeurd en verworpen. Deze bedreiging had inderdaad een heilzaam gevolg, tal van gemeenten, zooals Nijvel, Desseldonck, Chimai, Audenaarde, Veurne, Nieuwpoort, Aalst, Eekloo, Philippeville en Poperinge, stuurden hun geredigeerde gewoonten in. Onder Filips IV bleef de beweging voortduren. De gewoonten van Leuven, Lessines, Roesselare, Bouchaute, Santhoven werden onder zijn regeering bekrachtigd.

Aldus mogen wij zeggen, dat op het einde der XVIIe eeuw de meeste gemeenten en steden hun gewoonten hadden geredigeerd en ingestuurd en dat velen dan ook bekrachtigd werden.

DE GEWOONTEN VAN ANTWERPEN

De antiquissimæ-collectie :

Zooals aangetoond werd was Karel V in feite de eerste vorst, die door de ordonnatie van 6 October 1531 nadrukkelijk het bevel gaf tot redactie der gewoonten. Of Antwerpen hierop

ooit gereageerd heeft, is een historisch vraagstuk, dat tot nog toe niet opgelost werd. De geschiedschrijvers Mertens en Torfs meenen — in een dissertatie over de gewoonten van Antwerpen — volgens een archiefstuk melding te mogen maken van een eerste costuymen-bundel die zou opgesteld zijn naar aanleiding der ordonnantie van 1531. Daarbij doen ze echter opmerken, dat noch in de gemeentelijke archieven, noch bij de commentators der later verschenen bundels, eenig spoor te vinden is van die zogenaamde eerste collectie. Wat er ook van zij, Karel V moest zijn pogingen hernieuwen en nog meerdere malen!

Op 11 April 1545 kwam te Antwerpen een brief toe, gericht tot « Onsen lieven ende bebinden amptman, burgemeesteren, scepenen ende raide onser stadt van Antwerpen », waarin in hoffelijke bewoordingen bevolen werd binnen de drie maanden de Antwerpsche gewoonten te redigeeren en naar den provincialen raad van Brabant te sturen. Deze brief was gedaateerd : Brussel, den 23 Maart 1545, en in naam van keizer Karel V ondertekend : de Facuwez.

In Antwerpen is men niet buitengewoon haastig — welke stad zou het trouwens geweest zijn? — om een antwoord in te sturen. Men laat den termijn van drie maanden rustig verstrijken, maar in Brussel verstaat men het zoo niet. Keizer Karel wil er spoed achter zetten en... den 10en December van hetzelfde jaar kwam er een nieuwe brief — eveneens door de Facuwez in naam van den keizer ondertekend en gedaateerd van 23 November — te Antwerpen aan. Daarin werd gevraagd waar de costuymen bleven. De stad kreeg een berisping dat de gegeven tijd reeds lang verstreken was en men voegde er bij, dat men geen bijzondere reden had om over Antwerpen tevreden te zijn. Bevel werd gegeven de costuymen binnen de twee maanden op te sturen, opdat de keizer niet « geoirsaeet sou sijn andere rigoureuse provisie tegen U lieden te decernerem ».

Zoomin als op den eersten werd op dezen brief een antwoord gegeven, zoodanig dat in Januari 1547 een derde brief toekwam. Deze dreigde kort en bondig, dat de Antwerpsche gewoonten aan den « getrouwen cancelliere » van Brabant moesten overgemaakt worden, oogenblikkelijk en zonder verder uitstel binnen het tijdbestek door den vorigen brief toegestaan (Brussel, 2 Januari 1547. In naam van Zijne Keizerlijke Hoogheid : de Facuwez).

Eindelijk begon men te Antwerpen ernstig door te werken. De gewoonten zouden definitief geredigeerd worden! De menschen, die met dit werk belast werden, waren — zooals dit gewoonlijk het geval was — eenvoudige partikulieren, door de gemeente-overheid daartoe aangesteld. In hetzelfde jaar 1547 werden de cahiers bij den Raad van Brabant gedeponneerd onder den titel : « Costumen der Stadt Antwerpen » (*consuetudines antiquissimæ*). Het geheel was onderverdeeld in 16 titels en eindigde met de woorden : « Dit syn de costuymen der stadt van Antwerpen soo die inden rade van Brabant sijn overgesonden. Anno 1545. H. De Hoy. »

Men kan zich verwonderen dat deze datum niet overeenstemt met de werkelijkheid. De derde keizerlijke brief dateert immers van Januari 1547. Het is dus heel zeker, dat de gewoonten eerst na dezen datum aan den raad van Brabant overgemaakt werden. Deze datum is dan ook slechts ten deele juist. De heer Génard, oud-archivaris van Antwerpen, zag de zaak aldus : het laatste gedeelte der *antiquissimæ*-collectie is zeker niet in 1545, maar wel later opgesteld. Trouwens, in 1545 had H. De Moy er zijn handteeken niet onder kunnen plaatsen, vermits hij eerst later in dienst is getreden. Daarenboven stond op het eerste witte blad : « Costuymen a° 1547 te hove gesonden ». Later en met verschillende inkt heeft men dit veranderd in 1545. De meest aannemelijke oplossing is, dat men zeer waarschijnlijk in 1545 reeds — na den tweeden of misschien al na den eersten keizerlijken brief — met de redactie begonnen was, maar dat de gewoonten in hun geheel niet voor 1547 werden opgestuurd.

Ditmaal was men te Brussel niet haastig om een gunstig advies te verlenen en de gewoonten te bekrachtigen. Twaalf jaar lang liet men Antwerpen in hoop en vrees leven, tot eindelijk in 1559 het fatale antwoord kwam, dat de gewoonten niet zouden gehomologeerd worden. Antwerpen was misnoegd : den 10en Juli 1559 werden de gewoonten teruggetrokken en meteen liet men de zaak rusten.

De antiquæ-collectie :

Op 13 Maart 1570 verscheen echter een « placate », waarin Philips II, koning van Spanje en van de Nederlanden, bevel gaf de gewoonten te redigeeren en opnieuw op te sturen binnen het tijdperk van twee maanden.

Te Antwerpen begon men opnieuw te werken.

Voor de tweede maal werd een commissie — die weer uit particulieren bestond — aangesteld. Toen men voorzag, dat het werk meer tijd in beslag zou nemen, dierf men den gegeven termijn niet zonder meer laten verstrijken en de placcate doodgewoon onbeantwoord laten, zooals men dat met de keizerlijke brieven van 1545 gedaan had. Men richt dan een eerbiedig verzoek naar den koning tot het verkrijgen van drie maanden respijt. Aan dit verzoek wordt niet heelemaal voldaan. Toch krijgt Antwerpen twee maanden bij. Acht dagen na het verlopen van dezen termijn, op 21 Juli 1570, zond men dan de tweede collectie (*consuetudines antiquæ*) naar den raad van Brabant. Deze « Costumen der stadt Antwerpen » beslaan 39 titels en hebben een aanhangsel over de « stijl ende maniere van procederen ». Zij werden onderteekend door J. Van Asseliers. Het is ook best mogelijk — traag als men te Antwerpen was — dat alleen de 25 eerste titels in 1570 opgestuurd werden en de overigen eerst in 1571. In Antwerpen twijfelde men niet of de bekrachtiging zou spoedig komen. Hoopvol wachtte men... Men wachtte en bleef wachten. Zeven jaar lang. Toen in 1578 de gewoonten nog niet gehomologeerd waren, werden de schepenen het wachten moe en besloten... tot een derde geheel herziene redactie over te gaan.

De impressæ-collectie :

Ditmaal zou men het werk niet aan eenvoudige particulieren, maar aan echte vakmannen overlaten; deze beslissing werd genomen op 18 Juli 1578 en luidde aldus : « Bij deze belasten de buiten-borgemeester Heer Jan Van Straelen, heer van Merxem, Dambrugge... enz. en de binnen-borgemeester, Heer Willem De Vos de advocaten Mr Carel Gabri en Mr Philips van Mallery om de kostumen te herzien en daarbij acht te geven op het geschreven recht en van alles een rapport te maken. » Het waren dus twee rechtsgeleerden die de gewoonten moesten herzien. Dat was al een heele vooruitgang. Hoe zouden toch eenvoudige particulieren — niet-tegenstaande al hun moeite die ze zich bij het opstellen der vorige collecties ongetwijfeld getroost hadden — met dezelfde bevoegdheid hebben kunnen optreden bij het delicate werk dat het opteekenen der gewoonten was, als de rechtsgeleerden, die men thans had uitgekozen? Daarbij was ditmaal duidelijk bevolen, dat de twee advocaten acht zouden slaan op het ge-

schreven, d.i. het Romeinsch recht, wat men tot hiertoe verzuimd had te doen.

Twee jaren na hun aanstelling — den 18en Juli 1580 — legden Gabri en van Mallery hun werk neer. De schepenen, de buiten-burgemeester Heer Jan de Jonge en de binnen-burgemeester Jonkheer Rogier van Leefeldale stelden dan een commissie aan om het rapport van de twee advocaten te bekrachtigen. Daarvan maakten deel uit : Mr Pauwel Schuermans, Jonkheer Jan de Herde, Mr Jan de Pape, Mr Jan Isermans, schepenen, Mr Jan Gillis, Mr Engelbert Masius, Mr Jan de Warck, pensionarissen, Mr Hendrik de Moy, secretaris, Mr Severin van Uffele, grefrier, Gillis van Vlierden, Mr Jan Werven, advocaten, Wolffart van Egmont en Roelant Pauletti, procureurs.

Op 11 Juni 1582 had ook deze commissie haar werk beëindigd en werden de gewoonten naar den gemeenteraad overgebracht. Even later, op 11 November 1582, besluit de stad Antwerpen in een « Collegiale Acte » dat — zoo heet het althans officieel — « om frivole processen tegen te gaan en andere ongeregelheden te voorkomen de Rechten en Costumen van Antwerpen, zoo als die onlangs herzien geweest zijn, in druk zullen gegeven worden. »

Het dient opgemerkt dat er aan deze Costumen een bijvoegsel is, dat van November 1581 dateert. Op last van den burgemeester en schepenen hebben Gabri en Van Mallery dit aanhangsel afzonderlijk opgeteekend. Het manuscript draagt als titel : « Dit sijn de vijf ongedruckte tytulen van de Rechten ende Costuymen van Antwerpen ».

De eigenlijke costuymen werden in 1582 uitgegeven bij Christoffel Plantijn (vandaar de naam : impressæ-collectie) en zijn verdeeld in 72 titels, dus merkelyk uitgebreid vergeleken bij de vorige collecties. Twee jaar nadien werden ze reeds herdrukt te Keulen en ze beleefden nog verschillende uitgaven, namelijk in 1579 (Keulen), in 1644 (Keulen) en 1682 (Antwerpen). Deze uitgaven verschilden van de twee eersten doordat ook de vijf vernoemde « ongedruckte tytulen » in deze bundels opgenomen werden.

Het zijn deze gedrukte gewoonten die in werkelijkheid nageleefd werden, Zij golden niet alleen voor Antwerpen, ook voor het omliggende; het rechtsgebied waar zij van toepassing waren ging tot de brug van Deurne en Berchem (dit volgens het privilegie van keizer Maximiliaan in 1488).

Toen deze gewoonten in 1585 — na den val van Antwerpen — nog niet bekrachtigd waren, ging men terecht vreezen, dat ze het nooit zouden worden. Want de geest, die uit deze gewoonten — opgesteld in 1580—'81—'82, toen Antwerpen nog niet door Alexander Farnese onder het juk van Filips II was teruggebracht — spreekt, is duidelijk anti-Spaansch en anti-Fransch. Wij zijn immers in het tijdvak van het burgemeesterschap van Marnix van St. Aldegonde, van den opstand tegen de Spaansche tyrannie en op den vooravond der aankomst van den hertog van Anjou. Al het vreemde werd door de bevolking gehaat. Vandaar dat men niet moet verwonderd zijn in de Impressæ-collectie (titel XXIV, artikel 2) volgende maatregel aan te treffen : « Alle saecken t'zij civile oft crimenele moeten bedingt, ende alle judicieele acten gehouden worden in Nederlantsche duytsche tale, niet teghenstaende dat partijen die niet en verstaen ». Indien deze maatregel de zoo bloeiende havenstad doet voorkomen als onherbergzaam voor de immer-toestroomende vreemdelingen, toch drukt zij slechts de gemoedsgesteltenis van het Antwerpsche volk uit in dat tijdvak.

Niet zonder reden vreesde men dus dat deze gewoonte, die tot stand gekomen was in een atmosfeer van politieke onafhankelijkheid en religieuze ontvoogding, nooit de homologatie zou kunnen bekomen en daarom drong men — na de kapitulatie in 1585 — van den magistraat de verklaring af dat deze costuymen niet meer zouden kunnen ingeroepen worden in rechtszaken.

De compilatæ-collectie :

Men ging nog verder en vond het noodig door de collegiale acte van 13 October 1592 een vierde redactie te bevelen (compilatæ-collectie). Deze werd voltooid in 1608 en hetzelfde jaar bij den Raad van Brabant gedeponneerd. Deze collectie bestaat uit zeven deelen, waarvan het vierde oorspronkelijk den titel droeg : « Stadtrechten van Antwerpen raeckende den Coopmanshandel ». Dit deel, dat over de contracten handelt en ook een codex van handelsrecht omvat, is het eenige dat de goedkeuring van den Raad van Brabant en van den Souverein bekomen heeft. Die bekrachtiging in den Raad van Brabant had plaats den 14en Februari 1609 en werd op 10 Maart aan het Antwerpsch magistraat medegedeeld. Meteen kreeg deze de machtiging om de bepalingen in dat vierde deel ver-

vat, te laten drukken en te publiceeren. Het blijkt echter, dat daaraan geen gevolg gegeven werd : men vond slechts een manuscript in de archieven terug.

BESLUIT

Buiten dit vierde deel van de consuetudines compilatæ heeft geen enkele redactie de goedkeuring van den Raad van Brabant of van den Souverein kunnen bekomen. Maar noch dit laatste handschrift, noch de beide eerste bundels der costuymen kregen in feite de voorkeur op de gewoonte, die in 1582 gedrukt was. Deze derde redactie immers achtte men het bruikbaarst in het dagelijksche leven. Alhoewel het gezag van deze wel enkele malen op het spel stond — een collegiale acte van 30 Mei 1586 heeft zelfs alle gezag aan de gedrukte costuymen ontzegd — hielden zoowel de oudere als de nieuwere rechtbanken nooit op deze aan te halen en toe te passen.

De impressæ-collectie, die van alle redacties veruit de beste was, is echter, spijtig genoeg, nooit bekrachtigd. Was het om den anti-Spaanschen en anti-Franschen geest, die haar kenmerkte, of om eenige andere reden? Wie zal het ons zeggen...? Intusschen mag men ook niet beweren, dat zij slechts de eer had afgekeurd te worden. Neen. Deze gewoonten werden ingelascht in de verzameling der costuymen van Brabant, die in 1682 te Antwerpen gedrukt zijn met goedkeuring van den koninklijken en kerkeijken censor en door den uitgever aan de Staten van Brabant opgedragen. Meer nog, de Raad van Brabant heeft door de akte van 18 Januari 1694 bevolen, dat artikel 13, titel LI van de gedrukte gewoonten, voor zoover zij de regeling der intresten bepaalde, in volle kracht moest gehandhaafd worden.

Een plakkaat van 12 September 1735 scheen de gedrukte costuymen zelfs als verplichtend te beschouwen. Daardoor immers beval Karel VI van Oostenrijk de stipte uitvoering van een maatregel die in onbruik scheen te zijn gevallen, maar die in haar geheel in deze redactie overgenomen was.

Zoo mogen wij zeggen en concludeeren dat de gewoonte van Antwerpen een der volledigste en der merkwaardigste was van al onze gewoonten. Zij regelt vaak commercieele aangelegenheden, die nooit door een andere gewoonte aangeroerd werden, zooals de vennootschappen, de wissels, de verzekeringen. Wat die zaken be-

treft vormde de Antwerpsche gewoonte in zeker opzicht het gemeenschappelijk recht voor gansch het land.

Zij scheen zoo volledig en zoo afdoende, dat zelfs Rooseboom, secretaris van Amsterdam, haar grootendeels als voorbeeld nam, toen hij, eenigen tijd later, het gewoonterecht dier stad opteekende.

Jules De Keyser.

Geraadpleegde werken :

DE LONGE G. : Coutumes du Pays et Duché de Brabant. Quartier d'Anvers. VII volumes.

Tome I, II, III, IV : Coutumes de la ville d'Anvers. Publié par la Commission royale des anciennes lois et ordonnances de Belgique. Recueil des anciennes coutumes de la Belgique.

Bruxelles, Fr. Gobbaerts, 1870-1878, VII vol. in 4°.

DEFACQZ Eugène : Ancien droit belge, ou précis analytique des lois et coutumes observées en Belgique avant le Code civil.

Bruxelles, Bruylant-Christophe et Cie, 1873, II vol. in 8°.

DE CUYPER : Rapport de M. le conseiller De Cuyper dans les Procès-verbaux des séances de la Commission royale pour la publication des anciennes lois et ordonnances de la Belgique. Tome IV.

Bruxelles, J. Goemaere, in 8°.

GENARD : Artikel opgenomen in de annexen en bijlagen bij de Brabantsche Costuymen in het werk van De Longé (zie hooger).

VERHAALSRECHT

Onder « verhaalsrecht » verstaat men de bevoegdheid van den schuldeischer om zich uit het vermogen van zijn schuldenaar met overheidshulp voldoening te verschaffen. Daartegenover staat de rechtsplicht, die op den schuldenaar rust en in artikel 7 der wet van 16 December 1851 geformuleerd is als volgt :

« Al wie persoonlijk verbonden is, is gehouden zijn verplichtingen na te komen onder verband van al zijn roerende en onroerende, tegenwoordige en toekomstige goederen. » (vgl. C. C., artikel 2092 en Ned. B. W., artikel 1177.)

Het verhaalsrecht ligt ten grondslag aan de vermogensexecutie, welke in ons recht de executie in den persoon van den schuldenaar vervangen heeft. Voor de uitoefening van het verhaal is noodig, dat het vorderingsrecht, waarvan de nakoming afgedwongen wordt, bij een vonnis of een authentieke akte is vastgesteld.

Naast het algemeen, tot de verbintenis behoorend verhaalsrecht, staat het zakelijk verhaalsrecht van den pand- of hypotheekhouder en den verhuurder op de voor de schuld bepaaldelijk verbonden goederen, die zoowel aan derden als aan den schuldenaar kunnen toebehoren.

Voorts spreekt men van verhaal, wanneer iemand een recht van vrijwaring tegen zijn waarborg kan doen gelden. Zoo heeft de koper, wiens goed uitgewonnen wordt, zijn verhaal op den verkoper; de borg, die betaald heeft, zijn verhaal op den hoofdschuldenaar en de last-

gever zijn verhaal op den lasthebber, die voor hem met een ander gehandeld heeft na de herroeping van den last.

In al de voormelde gevallen wordt het verhaal in het Fransch recht « recours » genoemd. Bovendien kan « recours » duiden op de middelen, b.v. verzet of hooger beroep, waardoor men tegen een rechterlijke beslissing opkomt. In deze betekenis mag echter « verhaal » niet worden gebruikt.

De « voies de recours » heeten in de Nederlandsche wet rechtsmiddelen, in de literatuur ook wel middelen van voorziening tegen vonnissen en rechterlijke beschikkingen.

Een vonnis, uitvoerbaar bij voorraad, kan niettegenstaande de aanwending van eenig rechtsmiddel, dus niettegenstaande elke voorziening, ten uitvoer worden gelegd. Doch men mag niet zeggen, dat een vonnis uitvoerbaar is bij voorraad, niettegenstaande elk verhaal, aangezien het verhaal juist door middel van de tenuitvoerlegging uitgeoefend wordt. Ik zag dit over het hoofd in den tweeden druk van mijn « Dictionnaire », maar herstelde de vergissing in den derden druk.

Onjuist zijn ook de uitdrukkingen : verhaal om genade — verzoek om gratie is de geijkte benaming — en verhaal tegen een besluit of beslissing van het bestuur. In dit geval kan men veelal van een beroep op de hogere overheid spreken. In het bestuursrecht hebben echter de meeste rechtsinstellingen hun eigen vakwoorden.

Prof. P. Bellefroid.

Abonneert U op "Rechtskundig Weekblad" !

RECHTSPRAAK

110

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 20 December 1937.

Voorzitter : M. Jamar.

Op. Min. : M. Sartini van den Kerckhove.

STRAFVORDERING. — VERWIJZING NAAR EEN ANDER RECHTSCOLLEGE UIT OORZAAK VAN GEWETTIGDE VERDENKING. — NIEUW VERZOEK ONTVANKELIJK. — FEITEN WAAROP DE VRAAG GESTEUND IS.

Wanneer een verzoek tot verzending naar een ander rechtscollege wegens gewettigde verdenking een eerste maal werd afgewezen, is een nieuw verzoek, gesteund op nieuwe feiten stellig ontvankelijk.

Wanneer echter de feiten die worden aangehaald niet het Hof zelf treffen doch wel de griffie, het parket-generaal of den heer Eerste-Voorzitter van het Hof, bestaat er geen reden tot verzending.

Het Hof,

Gehoord raadsheer Vitry in zijn verslag, en op de conclusiën van den heer Sartini van den Kerckhove, advocaat-generaal;

Gezien het verzoekschrift tot verwijzing uit oorzak van gewettigde verdenking, aan het Hof, op 16 October 1937, door Remy voorgelegd, en strekkende tot verwijzing naar een ander Hof van Beroep van het geding tegen hem ingespannen, en thans aanhangig bij het Hof van Beroep te Luik, zetelende in correctioneële zaken;

Overwegende dat, op 22 Mei 1937, door eischer, een verzoekschrift met hetzelfde doel tot het Hof werd gericht; dat dit verzoekschrift, bij arrest dezer kamer, op 14 Juni 1937 geveld, verworpen en eischer in de kosten verwezen werd;

Overwegende dat, luidens art. 552 van Wetboek van Strafvordering, het arrest dat een verzoek tot verwijzing verwerpt, een nieuw verzoek tot verwijzing, op grond van later voorgekomen feiten, niet uitsluit;

Overwegende dat eischer vijf nieuwe feiten uitbrengt : het eerste betreft de griffie van het Hof van Beroep te Luik welke niet zou geantwoord hebben op een vraag haar door eischer gestuurd en waarin hij om inlichtingen en om geschriften van beslissingen vroeg; het tweede betreft het parket generaal te Luik, dat op de vraag van verzoeker om toelating te bekomen op de griffie, afschrift te nemen der stukken welke hij noodig had voor een rechterlijk geding, dat hij het inzicht had in te stellen, zou geantwoord hebben, dat de mededeelingen van bundels niet wordt gedaan aan particulieren, en dat alleen de vragen, van advocaten uitgaande, in acht worden genomen; het derde, betreft hetzelfde parket generaal, dat het verzoek van eischer, waarin hij de feiten ten laste van de Griffie van beroep bekend maakte, zonder antwoord zou gelaten hebben; het vijfde, nog aangaande het Parket Generaal te Luik, dat hem het arrest van het Hof van Verbreking van 14 Juni 1937 niet zou beteekend hebben;

Overwegende dat het verzoekschrift tot verwijzing op deze vier punten niet ontvankelijk is, vermits deze punten niet het Hof van Luik, maar het Openbaar Ministerie en de Griffie van dit Hof voor doel hebben;

Overwegende dat het vierde feit den Eersten Voorzitter van het Hof te Luik aangaat, die niet zou geantwoord hebben op het verzoekschrift, hem door eischer, op 6 October 1937 toegestuurd en strekkende tot het bekomen van voldoening aangaande de klachten aan de Griffie van het Hof gericht;

Overwegende dat deze omstandigheid niet van aard is een gewettigde verdenking te doen ontstaan;

Om deze redenen,

Verwerpt het verzoekschrift, en verwijst verzoeker in de kosten.

111

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 21 December 1937.

Voorzitter : M. L. Soenens.

Op. Min. : M. L. Cornil.

ASSISEN. — VRAGEN BETREFFENDE EEN VERZWARENDE OMSTANDIGHEID.

Wanneer het ten laste gelegd feit — in casu vadermoord — reeds een verzwarende omstandigheid in zich sluit, is de Voorzitter van het Hof van Assisen toch gehouden een bijzondere vraag te stellen betreffende de verzwarende omstandigheid van «voorbedachten raad» wanneer deze begrepen is in het arrest van verzending.

Het Hof,

Gehoord raadsheer Wouters in zijn verslag en op de conclusiën van den heer Léon Cornil, advocaat-generaal;

Op het eenig middel : « krenking der rechten van beschuldigde », doordat de Voorzitter van het Hof van Assisen aan de juryleden de vraag heeft gesteld van « voorbedachten raad » als wanneer deze vraag niet meer mocht gesteld worden, daar het ten laste gelegde feit : vadermoord, reeds een verzwarende omstandigheid in zich sluit;

Aangezien de verzwarende omstandigheid van « voorbedachten raad » begrepen zijnde in het arrest van verzending, eene bijzondere vraag moest gesteld worden op die verzwarende omstandigheid, bij toepassing van art. 337 van het Strafvorderingswetboek en 20 van de wet van 15 Mei 1838;

Dat het middel dus in rechte mist;

En aangezien, voor het overige, de bestreden beslissing werd geveld op een rechtspleging in dewelke de substantieele of op straf van nietigheid voorgescreven rechtsvormen werden nageleefd en de uitgesproken veroordeelingen overeenkomstig zijn met de wet;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening, veroordeelt aanvrager in de kosten.

112 HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 21 December 1937.

Voorzitter : M. L. Soenens.
Op. Min. : M. L. Cornil.STRAFVORDERING. — VERSCHILLENDE STRAF-
FEN. — ENKELVOUDIGE BETICHTING.

De omstandigheid dat in de beschikking van de Raadkamer en de daaropvolgende dagvaarding verschillende feiten in een enkele zinsnede zijn opgesomd heeft, geenszins voor gevolg dat daardoor verschillende misdrijven tot een enkel samengesteld misdrijf zouden worden versmolten.

In de gegeven omstandigheden kunnen dus rechtmatig verschillende straffen worden uitgesproken.

Het Hof,

Gehoord raadsheer De Wilde in zijn verslag, en op de conclusiën van den heer Léon Cornil, advocaat-generaal;

Gezien de voorziening :

Omtrent het eenig middel, genomen uit de schending van artikelen 182, 183 en 202 van het Strafvorderingswetboek, doordat «het bestreden arrest drie verschillende straffen oplegt voor een feit dat door de beschikking van de raadkamer en de daaropvolgende dagvaarding slechts als een enkel feit werd aangegeven;

Aangezien de beschikking van de raadkamer den aanlegger naar de correctionele Rechtbank verwijst als beticht van : te Wilrijk, in den loop van Februari 1937, minstens in drie verschillende reizen, namelijk den 11, den 19 en den 27 Februari 1937, in het openbaar de zeden te hebben geschonden, door handelingen welke de eerbaarheid kwetsen, met die omstandigheid, dat, den 11 Februari en den 19 Februari 1937, de schennis bedreven werd in tegenwoordigheid van een kind dat den vollen leeftijd van 16 jaar niet had bereikt, namelijk den 11 Februari in tegenwoordigheid van Adijns Claire, Gladys, geboren den 10 October 1926, en, den 19 Februari 1937, in tegenwoordigheid van De Wilde Armand, Emile, Léon, geboren den 7 November 1932;

Aangezien de beschikking van de raadkamer, alsook de daaropvolgende dagvaarding, drie verschillende strafbare feiten voorziet, die de toepassing van drie verschillende straffen rechtvaardigen;

Aangezien de omstandigheid, dat die drie feiten in één enkele zinsnede opgesomd zijn, zonder draagwijdte is, en niet voor gevolg heeft, in tegenstrijd met wat het middel beweert drie verschillende misdrijven in één enkel samengesteld misdrijf te versmelten;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

En aangezien de bestreden beslissing werd geveld op een rechtspleging in dewelke de substantieele of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd, en de uitgesproken straffen, de straffen voorzien door de wet, niet overschrijden;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening, veroordeelt den aanlegger in de kosten.

113 HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 6 October 1937.

Voorzitter : M. Jouret.
Raadsheeren : MM. Heyvaert en Van Winkel.
Pleiters : Mrs Stragier en De Vos.NOTARIS. — VERANTWOORDELIJKHEID. — AF-
LOSSEN EENER HYPOTHEEK. — NALATEN TIJDIG DE DOORHALING DER INSCHRIJVING TE
VORDEREN. — GEVOLGEN.

Een notaris die de opdracht aangenomen heeft de doorhaling te bezorgen der hypotheek op het door een opdrachtgever aangekochte goed ingeschreven, aanvaardt een bijzondere lastgeving. Door het aflossen der hypothecaire schuld zonder terzelfder tijd de voldaan geteekende grosse in te trekken en de doorhaling der overschrijving te vorderen begaat de notaris een grove fout in de nakoming zijner verbintenissen en is hij dus verplicht tot vergoeding. Deze vergoeding mag in principe vastgesteld worden op het bedrag vereischt om tot opheffing der bewuste hypotheekinschrijving te komen.

Bulté t/ Huyghe.

Overwegende dat de eerste rechter uit de vaststaande feiten, in het beroepen vonnis aangehaald, oordeelkundig afleidt dat appellant den last aangenomen had de doorhaling te bezorgen der hypotheek op het door geïntimeerde aangekocht goed ingeschreven;

Overwegende dat appellante geen het minste bewijs bijbrengt dat hij ten bekwamen tijde dien last zoude opgezegd hebben;

Overwegende dat de eisch ontegensprekelijk gesteund is op de niet nakoming of op de foutieve nakoming door appellant zijner verbintenissen als lasthebber van geïntimeerde;

Overwegende dat, indien met de doorhaling der hypotheekinschrijving als het voorwerp eener bijzondere lastgeving aanziet appellant nalatig is gebleven dezelve te volvoeren; dat, zoo men de lastgeving in haar geheel beschouwt appellant door het aflossen der hypotheekschuld zonder terzelfder tijd de voldaan geteekende grosse in te trekken en de doorhaling der inschrijving te vorderen eene grove fout in de nakoming zijner verbintenissen begaan heeft, dat hij dus alleszins op voet van de artikelen 1991-1992 B. W. tot vergoeding jegens geïntimeerde gehouden is;

Overwegende dat die vergoeding rechtmatig en gepast door den eersten rechter in principe vastgesteld werd op het bedrag vereischt om tot opheffing der bewuste hypotheekinschrijving te geraken;

Overwegende, immers, dat zoo de rechtsverhoudingen tusschen partijen beheerscht zijn door de wetsbepalingen aangaande lastgeving, de algemeene regelen omtrent de verbintenissen uit overeenkomst niettemin van toepassing blijven;

Overwegende, ten slotte, dat appellante zonder grond beweert dat de betaling welke hij aan de Bank gedaan heeft de hypotheekschuldenares ontlast heeft;

Overwegende dat het volstaat met den eersten

rechter te verwijzen naar de uitdrukkelijke bepaling der akte van 16 Juni 1932 welke ter ontlasting der schuldenaars eene persoonlijk van de schuldeischers uitgaande kwijting vereischt;

Om deze redenen :

Gelet op artikelen 24 en 37 der wet van 15 Juni 1935;

Alle verdere of strijdige besluiten verwerpend;

Verklaart het hooger beroep ontvankelijk, doch ongegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis;

Verwijst de zaak tot verdere behandeling naar den eersten rechter;

Veroordeelt appellant in de kosten van den aanleg;

Beveelt de afscheiding der kosten van het hooger beroep ten behoeve van pleitbezorger Mr Dubois, dewelke, ter zitting, bevestigt dezelve voor het grootste gedeelte te hebben verschoten.

Dit arrest bevestigt het vonnis van de

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1e Kamer. — 15 Januari 1936.

Voorzitter : M. De Ruyck.

Rechters : MM. de Bersaques en Belpaire.

Pleiters : Mrs Stragier en De Vos.

Gehoord de partijen in hun middelen van besluiten;

Overwegende dat bij geregistreeerde akte van 24 November 1934, verleden door het ambt van verweerder, eischer een goed heeft aangekocht voor vrij en zuiver van alle hypothecaire inschrijvingen... mits den prijs van 15.000 frank, welke verkoopster Mevrouw De Muyck, bekend heeft te hebben ontvangen met het verlijden van de akte;

Overwegende dat op het oogenblik van dezen verkoop het goed bezwaard was, krachtens akte leening van notaris Mast in dato 16 Juni 1932, met een hypothecaire inschrijving in eersten rang van 15.000 frank tot waarborg der hoofdsom meer 3 jaar intrest, uitvoeringskosten, vergoedingen, enz., ten bate der echtgenooten Schaumont, en met een hypothecaire inschrijving van 4.500 frank in tweeden rang ten bate der naamlooze vennootschap «Algemeene hypotheek en Finantiebank», medeverbonden schuldenares die er mede belast werd het ontleende kapitaal door aflossingsannuïteiten weder samen te stellen dit tot zekerheid der voorschotten welke zij voor Mevrouw De Muyck, zou doen;

Overwegende dat eischer aanvoert dat hij verweerder last gegeven heeft deze inschrijvingen te doen doorhalen en hij hem daartoe het noodige bedrag ter hand gesteld heeft doch deze doorhaling geen plaats vond ;

Dat zijne vordering tot voorwerp heeft :

1° verweerder te hooren veroordeelen binnen de 48, uren van het vonnis, handlichting te doen verstrekken van hooger vermelde inschrijvingen, en

2° bij gebreke zulks te doen, hem te hooren verwijzen tot betaling der som noodig om eischer toe te laten zelf de hypotheek af te lossen in hoofdsom, intresten en bijhoorigheden en, dienvolgens de doorhaling der inschrijvingen te bekomen;

Overwegende dat verweerder ontkent van eischer last gekregen of aanvaard te hebben de hypothecaire inschrijvingen te doen doorhalen;

Dat hij echter bekend, en het overigens vaststaat, dat hij :

1° aan de «Algemeene Hypotheek en Finantiebank» afrekening heeft gevraagd en ontvangen der door de schuldenaars, Mevrouw De Muyck verschuldigde sommen;

2° aan eischer de slotsom dezer afrekening hetzij 13.678,20 frank, doen kennen heeft, en hij deze som van eischer op 28en November 1934 ontvangen heeft;

3° aan voornoemde vennootschap deze som op 29en November 1934 heeft overgemaakt;

Dat hieruit ten klaarste blijkt dat verweerder de kwestieuze lastgeving gekregen en aanvaard heeft;

Dat, eindelijk, de akte verkoop de dato 24en November 1934, vermeld dat het goed verkocht werd voor vrij en zuiver van alle hypothecaire inschrijvingen, wat doet kennen dat er op het oogenblik van dezen verkoop nog inschrijvingen bestonden dewelke o nmiddellijk moesten worden doorgehaald vermits den koopprijs gekwet was, (Schicks en Vanisterbeek : *Traité formulaire de droit notarial*, d. I, bl. 653);

Dat, in zijne hoedanigheid van notaris verweerder, beter dan wie ook, weten moest dat nog eischer noch de schuldenaars bij machte waren de doorhaling zonder zijn bijstand te bekomen en verweerder verplicht was, zelfs zonder daartoe uitdrukkelijke lastgeving gekregen te hebben het noodige te doen om de doorhalingen te bekomen (Schicks en Vanisterbeek, id. blz. 656 vgl. Brussel, 19 November 1913, Pas. 1913-2-360);

Overwegende dat de vordering dus geldig ingesteld werd tegen verweerder en deze ten onrechte beweert dat zij alleen ontvankelijk kan zijn tegen de verkoopster;

Overwegende dat het bewezen is dat verweerder de 13.678,20 frank aan de bank heeft overgemaakt, doch deze laatste niettegenstaande haar stellige belofte, verzuimd heeft aan verweerder de door de echtgenooten Schaumont afgeteekende grosse der schuldbekentenis te doen geworden;

Dat de bank op 13 April 1935 een verzoekschrift tot gecontroleerd beheer nedergelegd heeft;

Dat de schuldeischeres Schaumont, welke het hun verschuldigde kapitaal niet terug ontvangen hebben, weigeren handlichting te geven der te hunnen voordeele bestaande inschrijving;

Dat uit de elementen der zaak niet blijkt of de bank insgelijks weigert handlichting te geven der te haren voordeele bestaande inschrijving;

Overwegende dat verweerder, met de door eischer gegeven lastgeving te aanvaarden, eene verbintenis om iets te doen aangegaan heeft, namelijk te zorgen voor de doorhaling der inschrijvingen;

Dat verweerder niet kan gedwongen worden de daartoe noodige daden te stellen, zoodat het eerste gedeelte der vordering als onmogelijk voorkomt (Vgl. art. 1142 B.W. Kluyskens, *Verbintenissen*, 2de druk n° 72);

Dat echter, naar luid van artikel 1144 burgerlijk

wetboek de schuldeischer, in geval de verbintenis om iets te doen niet uitgevoerd wordt, kan gemachtigd worden om zelf de verbintenis te doen uitvoeren op kosten van den schuldenaar;

Dat in zake, zulks het voorwerp is van het tweede gedeelte der vordering;

Overwegende dat verweerder den last draagt te bewijzen dat overmacht hem verhinderd heeft de door hem aangegane verbintenis uit te voeren en hij dus geene schuld heeft (Kluyskens id. n° 66);

Dat verweerder dergelijk bewijs niet levert;

Dat integendeel, uit de bestanddeelen der zaak blijkt dat zoo de doorhalingen niet werden bekomen, zulks aan verweerder te wijten is, dat hij immers, als notaris, moest weten dat, in de meeste gevallen van leening met tusschenkomst eener hypothecaire vennootschap, de schuldenaar gevaar loopt tweemaal het ontleende kapitaal terug te betalen, een eerste maal aan de vennootschap en een tweede maal aan den schuldeischer, zoo de vennootschap aan hare plichten te kort blijft, wat natuurlijk belet dat, na de eerste terugbetaling aan de vennootschap, de schuldeischer reeds handlichting zou geven der te zijnen voordeele bestaande inschrijving;

Dat, bovendien moest verweerder de akteleening de dato 16en Juni 1932, behoorlijk onderzocht hebben, zooals hij het beweert en het zijn plicht was, hij zou vastgesteld hebben dat :

1° de terugbetaling der ontleende som moest geschieden in eene reis na verloop van 10 jaren doch met faculteit ze, mits zekere voorwaarden te doen plaats vinden na het einde van het 5de jaar, dus ten vroegste op 16 Juni 1937;

2° alle betalingen in hoofdsom moeten gebeuren aan en ten woonhuize van de schuldeischers Schaumont;

3° de bank van de echtgenooten Schaumont machtiging krijgt om de intresten — en niet de hoofdsom — te ontvangen en te zorgen dat hare mede ontleenster De Muynck, hare verbintenissen volbrengt;

4° bij bijzondere overeenkomst tusschen de ontleenster De Muynck en de bank, de wijze geregeld wordt waarop het ontleend kapitaal weder zal samengesteld worden en ontleenster De Muynck tegenover de bank de verbintenis neemt geene terugbetaling aan de schuldeischers te doen zonder toelating der bank, er echter uitdrukkelijk wordt bedongen, dat deze overeenkomst niet tegenover de schuldeischers Schaumont mag ingeroepen worden, aan wie zij volstrekt vreemd is, en tegenover wie de schuldenaars slechts ontlast zijn door een kwijting uitgaande persoonlijk van de schuldeischers;

Overwegende dat, in dergelijke, verweerder zich diende te wenden en tot de schuldeischers Schaumont en tot de bank ten einde gebeurlijk twee terugbetalingen van het kapitaal te vermijden en, in elk geval met zekerheid en doorhaling der inschrijvingen te bekomen;

Dat hij minstens het akkoord moest bekomen der schuldeischers Schaumont om het kapitaal terug te betalen in handen der bank;

Dat hij, eindelijk, vermits de terugbetaling moest geschieden voor den termijn daartoe voorzien door

de overeenkomst, hij de formaliteiten vervullen moest, voorschreven door het Koninklijk Besluit nummer 7 van 22en Augustus 1934, betreffende de vervroegde terugbetaling der geldleeningen;

Overwegende dat het tweede gedeelte der vordering dus gegrond is ;

Dat, echter, ten einde de som vast te stellen welke door verweerder zal moeten betaald worden, eischer nader dient te bepalen, welke sommen door de schuldeischers Schaumont nog kunnen opgeëischt worden, hetzij krachtens hun titel, hetzij krachtens de wet (Koninklijk besluit nummer 7 van 22n Oogst 1934) alvorens handlichting te moeten verleenen;

Dat men niet inziet om welke reden de bank, al staat ze ook onder gekontroleerd beheer, geene handlichting geeft der haar betreffende inschrijving vermits ze al haar verschuldigde gelden schijnt ontvangen te hebben;

Dat het te dien opzichte jammer is dat geen van beide partijen het noodig geacht heeft noch de echtgenooten Schaumont noch de bank in zake te roepen ten einde er hunne rechten te doen gelden;

Om deze redenen, de Rechtbank:

Alle tegenstrijdige besluiten als ongegrond verwerpend, geeft akte aan verweerder dat hij het geding schat, wat bevoegdheid en aanleg betreft op meer dan 13.000 frank;

Verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond voor zooveel zij strekt tot machtiging van eischer om zelf de verbintenis uit te voeren aangegaan door verweerder;

En alvorens de som vast te stellen welke daartoe door verweerder aan eischer dient betaald;

Beveelt aan eischer nader te bepalen welke sommen door de hypothecaire schuldeischers nog kunnen opgeëischt worden alvorens zij verplicht zijn handlichting te verleenen der te hunnen bate bestaande inschrijvingen;

Verwijst te dien einde de zaak naar de terechtzitting van 19 Februari 1936.

Veroordeeld van nu af verweerder tot de kosten;

114

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

1e Kamer. — 10 December 1937.

Voorzitter : Mr J. van Ginderachter.

Rechters : Mrs Matthyss en Verougstraete.

Pleiters : Mrs Melis, Bosmans, Seghers en Piret.

INVLOED VAN STRAFRECHTERLIJK GEWIJSDE OP BURGERLIJKE VORDERING. — ONRECHTMATIGE DAAD.

Een vonnis van een strafgerecht waarbij de betichte buiten vervolging wordt gesteld is zonder invloed op de burgerlijke vordering in verantwoordelijkheid tegenover denzelfden betichte.

Het feit van iemand met een auto aan te rijden en schade te berokkenen is een onrechtmatige daad, die den dader verplicht de schade te herstellen, ten ware het bewijs geleverd werd, dat de schade een andere oorzaak heeft.

Van Raemdonck/Willockx en Willockx/Van Raemdonck.

Gehoord partijen in hunne middelen en beslui-
Gezien de stukken ;

Overwegende, dat het beroep, ingeschreven onder Nr 6230 van den algemeenen rol, regelmatig werd ingesteld ;

De Rechtbank ontvangt het beroep :

Overwegende dat het ter zake bewezen is : dat op 17 Juni 1936, rond 14 uur, Achiël Willockx met zijne kar, bespannen met een paard, den steenweg van Dendermonde naar St. Niklaas, op den rechterkant — richting zijner vaart — bereed ; dat, vooraleer naar links te zwenken, hij die beweging aankondigde door het uitsteken van den arm ; dat in die nieuwe richting het gespan Willockx langs achter aangereden werd door den auto, gevoerd door Alfons — zoon van Constant — Van Raemdonck, die op een afstand van 4 à 5 meter achterna kwam ; dat die botsing den dood van het paard veroorzaakte en tevens schade aan beide voertuigen ;

Overwegende dat Achiël Willockx, beticht van inbreuk op het verkeer, uit dien hoofde door de Politierichtbank vrijgesproken werd ; dat dit vonnis kracht van gewijsde heeft verkregen ;

Overwegende dat, niettegenstaande die vrij-spraak, vader van Raemdonck Willockx voor den Vrederechter heeft gedagvaard ten einde hem verantwoordelijk te stellen voor de schade aan den auto veroorzaakt, zulks op grond van art. 1382 en 1383 B. W., de fout aan Willockx verweten hierin bestaande dat deze laatste eene zwenking naar links heeft uitgevoerd ; dat die vraag afgewezen zijnde, vader Van Raemdonck beroep heeft aangeeteekend ;

Overwegende dat Achiël Willockx en consoorten op hunne beurt een geding in verantwoordelijkheid voor deze Rechtbank hebben ingeleid tegen den zoon van Raemdonck — geleider van den auto — en ook tegen vader van Raemdonck, als burgerlijk verantwoordelijk over zijn zoon ;

Overwegende dat die zaken samenhangend zijn, de Rechtbank voegt ze samen en er over beslissende bij een en hetzelfde vonnis :

Overwegende dat de exceptie van onbevoegdheid «ratione materiae» niet dient weerhouden te worden.... daar ze door vader van Raemdonck slechts werd opgeworpen nadat hij reeds ten gronde besluiten had genomen (art. 1 en 2 Wet van 15 Maart 1932) ;

Overwegende dat de onrechtmatige daad waarvan sprake in art. 1382 en 1383 B. W. geen opzettelijk karakter vergt en de burgerlijke verantwoordelijkheid van den dader medebrengt, buiten alle beschouwing van onvoorzichtigheid of nalatigheid ; dat eene onrechtmatige daad dus, per se, geen aanleiding geeft tot strafrechterlijke procedure ; dat, derhalve, een vonnis waarbij de betichte buiten vervolg wordt gesteld, zonder invloed is op de burgerlijke vordering in verantwoordelijkheid tegenover dienzelfden betichte gericht ;

Maar overwegende dat Willockx de rechtstreekse en onmiddellijke dader der botsing niet is ; dat er dus ten zijnen laste geene onrechtmatige handeling te vinden is ; dat het vonnis van vrij-

spraak ook definitief bewijst dat de betichte geene onvoorzichtigheid of nalatigheid heeft begaan, met naar links te zwenken in de omstandigheden voorzien bij de wet op het verkeer ;

Overwegende anderzijds dat, — zooals hierboven reeds gezegd — de auto bestuurd door den zoon van Raemdonck, de kar Willockx heeft aangereden ; dat die onrechtmatige handeling (Dendermonde, 25-10-32, Pas. 1933-3-113), den dader verplicht de schade te vergoeden welke er uit voortvloeit, ten ware het bewijs werd geleverd — quod non, terzake — dat de schade, geheel of ten deele, eene andere oorzaak heeft ;

Overwegende dat uit de bestanddeelen der zaak blijkt dat de schade aan het gespan Willockx berokkend, 205 frank bedraagt ; dat de waarde van het verongelukte paard tot 5000 frank belooft ; dat de vervoerkosten, tijdens het ontbreken van het paard, ex aequo et bono, op 200 fr. mogen geraamd worden ; dat het overige der gevorderde schade niet ten genoegte van rechte is bewezen ;

Om deze redenen, de Rechtbank,

alle verdere en tegenstrijdige besluitselen verwerpende, verklaart het beroep ongegrond, verwerpt het en bekrachtigt het vonnis a quo ;

Veroordeelt den zoon van Raemdonck om aan Achiël Willockx en consoorten te betalen eene som groot 5405 frank, meer de gerechtelijke intresten ; verklaart vader van Raemdonck burgerlijk verantwoordelijk voor de betaling der hoofdsom en intresten ; verklaart voor 't overige den eisch strekkende tot schadevergoeding gericht tegen vader en zoon van Raemdonck, ongegrond en verwerpt hem ;

Veroordeelt de verweerders van Raemdonck tot de kosten, op taxaat ;

Verklaart onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal en zonder borg, uitgenomen wat de kosten betreft.

115

SCHEIDSRECHTERLIJKE UITSPRAAK

Antwerpen, 27 Oktober 1937.

Scheidsrechters : MM. Van Oekel, Gyselynck en Bresseleers.

Pleiters : Mter Van Lennep en Mter A. Diercxsens.

VERZEKERINGS-CONTRACT. — VERVAL. — AAN-
GIFTE VAN ONGEVAL BINNEN DOOR POLIS
VOORGESCHREVEN TERMIJN. — GELDIGHEID
DER SANCTIE. — ONMOGELIJKHEID DOOR HEIR-
KRACHT. — INTERPRETATIE.

Een beding in de verzekeringspolis dat het verval van recht voorziet in geval van niet aangeven van het ongeval binnen een beperkten tijd is rechtsgeldig. Dit verval, klaar bedongen, moet verplichtend door de Rechtbanken toegepast worden zonder dat het geoorloofd is, onder voorwendsel van interpretatie, de duidelijke overeenkomsten van partijen te ontwijken. De verzekerde die het ongeval niet binnen de door de polis voorziene tijd heeft aangegeven mag enkel van het bedongen verhaal ontheven worden in geval van volstreckte onmogelijkheid of heirkraft om zich naar de hem voorgeschreven verplichtingen te gedragen.

Wordt niet als onmogelijkheid of heirkraft aanzien het feit dat de erfgenamen van den verzekerde geen kennis hadden van het bestaan van het verzekeringscontract, noch het feit dat verzekerde zelf onwetend was van het ongeval omdat zijn aangestelden zouden nagelaten hebben hem hiervan in te lichten.

Patriotique t/ Huysmans.

Partijen zijn het eens, dat aanlegger Huysmans bij de N. V. Patriotique, verzekerd was tegen ongevallen op voet van de voorwaarden verschenen in het weekblad «Zondagsvriend» van 9 April 1933, over de termen derwelke partij zich volledig tot akkoord verklaren.

Deze verzekeringsovereenkomst dekt verzekerde tegen de schadelijke gevolgen van de ongevallen die hem zouden overkomen, binnen de perken van art. 3 dezer voorwaarden, nl. voor de schadelijke gevolgen van het verlies van een gezond oog door ongeval veroorzaakt, tot beloop van een bedrag van 9.000 fr. te herleiden tot de helft in geval het een werkongeval geldt onder toepassing der wet op de arbeidsongevallen vallende.

Partijen zijn het verder eens om te erkennen dat het artikel 5 dierzelfde voorwaarden, voorschrijft dat: «Bij ongeval moet op straf van verval van alle rechten op vergoeding, de maatschappij «Patriotique» binnen de 5 dagen verwittigd worden per aangeteekenden brief gericht aan hare bureelen Frankrijklei 31, Antwerpen. Deze brief moet de verklaring, de oorzaak en den aard van het ongeval vermelden, in welke omstandigheden het gebeurde, en indien er zijn, de namen, voornamen en woonplaats van de getuigen aanduiden; een geneeskundig getuigschrift moet in ieder geval bijgevoegd worden».

Aangezien uit de voorgelegde bescheiden en verklaringen der partijen thans blijkt, dat de aanlegger P. Huysmans, tijdens zijn beroepsarbeid bij zijn werkgever J. Floren en Cie, op 12 Augustus 1933 het slachtoffer is geworden van een arbeidsongeval, dat hij o.a. tijdens zijn werk getroffen werd door een ijzeren splinter aan zijn rechteroog; dat zijne werkgevers J. Floren en Cie. hunne verzekeringsmaatschappij «De Patroonskas van Handel en Nijverheid» verwittigden, over dit ongeval; dat hij op 16 Augustus 1933 door oogmeester dezer verzekeringskas, Dr De Mets, werd onderzocht, die verklaarde: «cet ouvrier blessé au cours de son travail de 12 août 1933, avait été atteint d'une forte érosion de la cornée de l'œil droit, il peut reprendre son travail le 25 août 1933... Il reste encore quelques jours en traitement. Guérison sans suites probables».

Dat echter het gekwetste oog niet genezend, en de werkgevers onrust inboezemde, deze laatsten aanlegger P. Huysmans, aanzetten zich door een anderen oogmeester te doen onderzoeken; en dat daarop de aanlegger zich op 22 Augustus 1934, naar den oogmeester Van den Bril begaf om opnieuw onderzocht te worden; en dat deze tot het besluit kwam dat het ongeval zeer ernstig was. Dat ten slotte op 5 September 1934 de verzekeringskas der werkgevers aan den advocaat raadsman

van den aanlegger, schriftelijk meedeelde het geval voor definitief eindbesluit te onderwerpen aan haren specialist oogmeester M. Gauthier, van Brussel, en dit laatste onderzoek plaats greep op 8 September 1934, ten gevolge waarvan deze specialist zich aansloot bij het oordeel en besluit van Mr. Van den Bril voornoemd, om het gekwetste oog door een heilkundige bewerking uit te nemen, welke heilkundige bewerking ten slotte op 20 September 1934 werd gedaan.

Dat eindelijk aanlegger Huysmans op 26 September 1934 niet de verzekeringsmaatschappij «Patriotique» ten hare bureelen Frankrijklei 31, maar het weekblad «Zondagsvriend», door welke tusschenkomst hij zijn verzekerin had aangegaan, inlichtte over zijn ongeval en dat de N. V. Patriotique zelf, slechts op 2 Oktober 1934 blijkt te hebben kennis gekregen van het ongeval.

Aangezien partijen in deze omstandigheden pleiten over de al of niet toepasselijkheid op den aanlegger van de bepalingen van verval van alle rechten, verval in art. 5 der verzekeringsvoorwaarden, hierboven herinnerd, om zijn vraag tot het uitbetalen van frs 4500.— als schadevergoeding voor zijn ongeval van de hand te wijzen.

Aangezien de rechtsgeldigheid dezer bepaling van verval voor niet-aangeven van het ongeval binnen een beperkten tijd, niet ernstig meer wordt betwist noch in rechtsleer, noch in rechtsspraak, (Van Eeckhout. Le droit des assurances terrestres n° 69. Rep. Prat. du droit Belge. V°. Assurances nrs 98, 99).

Aangezien dezelfde eenparige rechtsleer en rechtsspraak aannemend dat dit verval, klaar bedongen, verplichtend door de Rechtbanken moet toegepast worden, zonder dat het geoorloofd zij, onder voorwendsel van interpretatie, de duidelijke bedingen van partijen te ontwijken. (Hof ber. Brux. 2.3.37 Rev. Gén. 1927. 2556) en dat, die, gevolgens de rechtbanken de strenge toepassing doen van dergelijke bepalingen van verval van rechten, in geval de verzekerde binnen den gestelden termijn geen kennis heeft gegeven van het hem overkomen ongeval. Dat de verzekerde, die daarmee in verzuim is gebleven, slechts van dit bedongen verval mag ontheven worden, in geval van volstrekt onmogelijkheid of heirkraft om zich naar de hem voorgeschreven verplichtingen te gedragen. (Cass. Fr. 24 déc. 1888. Dal. 1889. I. 419; Cass. Fr. 24 décembre 1886 Dal. 1887. I. 352; Cass. Fr. 28 octobre 1889 Dal. per. 1890 I. 52; Van Eeckhout. Le droit des assurances terrestres N° 69; Rep. Prat. du droit Belge V° Ass. Terrestres n° 98, 99; Bégerem et De Baets. Traité des assurances terrestres n° 313; Appel Brux. 25 janvier 1907 n° 413; Cass. Fr. 24 juillet 1912, Rev. des Accidents de Travail; Civ. Toulouse 10 avril 1913 (1913 n° 266); Cass. Fr. 26 mars 1900 Dal. Per. 1900, I. 254; App. Grenoble 24 mars 1909 Pas. 1909, IV, 167; Sont arbitr. Brux. 4 mars 1918 Pas. 1918, 3, 125.

en dat o.a. niet zulke onmogelijkheid of heirkraft wordt aanzien, het feit dat de erfgenamen van den verzekerde geen kennis hadden van het bestaan van het verzekeringskontraakt, noch het

feit dat verzekerde zelf onwetende was van ongeval, omdat zijn aangestelde zou nagelaten hebben hem daarvan in te lichten; Rev. des accidents de travail, 1913 n° 2665; Rev. des accidents de travail, 1908 n° 1377; App. Grenoble 24 mars 1909, loc. cit...; Van Eeckhout loc. cit; Rép. prat. de droit Belge loc. cit n° 92; Sent. arbit. Brux. 4 mars 1918 loc. cit.).

Aangezien in onderhavig geval het bezwaarlijk kan staande gehouden worden dat de verzekerde niet meer dan 5 dagen na het ongeval zou hebben laten verstrijken, zonder de Mij «Patriotique» per aangeteekend schrijven aan hare bureelen, Frankrijk, 31, Antwerpen, daarover in te lichten: dat inderdaad hoe toegevend men zich ook kunne betoonen voor het bepalen van de woorden: «bij ongeval» om dezen termijn voor verplichte aangifte te doen ingaan, zelfs wanneer men aanneemt bij veronderstelling, dat die verplichting slechts zou ontstaan bij het zich bewust worden van het slachtoffer Huysmans, van de mogelijkheid van de zware gevolgen van het ongeval die hem het voordeel zijner verzekering zouden doen bekomen, dan nog kan niet betwist worden, dat de aanlegger Huysmans, die sedert Oogst 1933 zijn ongeval aan de verzekeringsmaatschappij zijner werkgevers liet aanmelden; die zich in diezelfde maand, ter onderzoeking en verzorging van zijn gekwetst oog bij den specialist dezer verzekeringsmaatschappij aanmeldde; die daarenboven vaststelde dat hij ernstig lijdende bleef aan zijn gekwetst oog bij zooverre dat zijn werkgevers zelf bij hem aandrongen zich bij een tweeden oogmeester te doen onderzoeken, en die, inderdaad op 2 Augustus 1934 zich ook bij dien oogmeester, Mr Van den Brill, deed onderzoeken, en onbetwifelbaar door dezen laatste mededeeling moet gekregen hebben over den uitslag dezes bevindingen, die het oog als bedreigd en verloren aanzag; die, eindelijk op raad van de verzekeringsmaatschappij zijner werkgevers zich nog een laatste maal op 8 September 1934 door een derden specialist M. Gauthier, van Brussel, liet onderzoeken, en eveneens moet kennis gekregen hebben van dezes bevestigend ongunstige beoordeling en zich na uitspraak dezer twee laatste specialisten op 20 September 1934 heeft onderworpen aan een heelkundige bewerking waarbij zijn gekwetst oog is uitgenomen, dat Huysmans, zeggen wij, zich meer dan 5 dagen vóór 2 October 1934, datum waarop N. V. Patriotique voor het eerst kennis kreeg van het ongeval, en zelfs meer dan 5 dagen voor 20 Oogst 1934, datum waarop hij het weekblad de «Zondagsvriend» deed verwittigen, met de stelligheid bewust is geweest van het ernstig nadeel en gevaar dat zijn gekwetst oog bedreigde, en gebeurlijk de verzekeringsovereenkomst moest in toepassing brengen.

Aangezien de aanlegger Huysmans dus op eigen risico en gevaar nagelaten heeft, overeenkomstig de verplichtingen van art. 5 zijner verzekeringsovereenkomst, tijdig de verweerster te verwittigen, over het hem overkomen ongeval, en uitsluitend verantwoordelijk is voor het verval van rechten dat hij aldus heeft opgelopen. Dat hij noch, eenige

onmogelijkheid tot aangeven, noch, een geval van heirkraacht kan inroepen, om zich van dit verval van rechten te zien ontslaan.

Om deze redenen:

Wij, scheidsrechters, beslissende bij meerderheid van stemmen, verklaren aanlegger vervallen van het recht op schadevergoeding op voet van zijn eisch en veroordeelen elk der partijen tot de helft der kosten, van deze scheidsrechterlijke uitspraak, zijnde 500 frs. ongerekend de kosten van gebeurlijke boekhouding en neerlegging der tegenwoordige uitspraak.

116

VREDEGERECHT TWEDE KANTON BRUGGE

13 December 1937.

Vrederechter: M. Alphonse Jacqué.

Pl.: Poirier (Brussel), Ghyssaert, Claesens (Antwerpen) en Van Der Meersch.

AUTEURSCHAP VAN EEN KLANKFILM. — AUTEURSRECHT VAN EEN TOONDICHTER MEDEWERKEND AAN EEN KLANKFILM. — HET AFROLLEN VAN EEN FILM IS TEN OPZICHTE VAN DEN TOONDICHTER SLECHTS EEN MIDDEL VAN UITVOERING.

De auteursrechten zijn verschuldigd op de openbare uitvoeringen van muziek bij middel van klankfilmen. Niettegenstaande de wetgever de kwaliteit van auteur toekent aan den «Producer» of schepper van den film, blijven toondichters die aan den film hebben medegewerkt hun uitvoeringsrechten behouden op hun muzikale gewrochten ingewerkt in den film. Het afrollen van een klankfilm is ten opzichte van den toondichter slechts een middel van uitvoering van zijn werk.

Gounod, Scotto en cons. t/ D'Hoedt.

Overwegende dat in de kinemazaal «Nova», gelegen te Brugge, op 18 November 1936, alsmede op 2, 9 en 16 December daaropvolgende, telkens tijdens twee vertooningen, werken van de eischers — allen componisten aangesloten bij de maatschappij van schrijvers, toondichters en muziekuitegevers — bij middel van pick-up uitgevoerd zijn geweest, dit zonder de toestemming van de toondichters of hun rechthebbenden;

Dat de vraag ten doel heeft betaling te bekomen van verschillende sommen ten titel van schadevergoeding, welke samengeteld de som van 4.600 fr. uitmaken, benevens 315 fr. voor kosten van besta-tiging;

Overwegende dat er geen betwisting bestaat betrekkelijk de verschuldigde vergoedingen voor uitvoeringen bij middel van phonoplaten gedaan, doch dat de verweerder staande houdt dat eischers in hun vraag niet gerechtigd zijn, wanneer het uitvoeringen bij middel van klankfilmen geldt;

Overwegende dat verweerder beweert dat de film van den producer uitgaat, dat deze laatste de auteur is van het uitgevoerd werk, hetwelk een geheel vormt, zoowel voor wat de muziek als de andere

ingewerkte bestanddeelen aangaat; dat diensvolgens hij met den componist niet af te rekenen zou hebben;

Overwegende dat dergelijk stelsel geen steek houdt onder de thans bestaande wetgeving, welke alle openbare uitvoeringen omhelst, geene uitzonderd;

Overwegende dat, waar bijvoorbeeld een toondichter een opera gecreëerd heeft, deze opera op menigvuldige wijzen, hetzij in haar geheel, hetzij gedeeltelijk, in het openbaar kan opgevoerd worden: hetzij door orkest of zangers in schouwburgen, hetzij door phono, klankfilm, enz.; dat al deze voorbeelden, zoowel de laatstvermelde als de eerste, «middelen» van uitvoering zijn;

Overwegende dat, om een konkreet voorbeeld te geven, wanneer een kinemautbater de «Tosca», klankfilm gemaakt naar het opera van Puccini, afrolt, hij aan zijn publiek wel het werk, de opera van Puccini biedt en niet het minst het werk van den producer, die, evenals een schouwburgbestuurder, vertoeningen op touw zet;

Dat wat onbetwistbaar is voor een volledig werk ook van toepassing is op een gedeelte van een werk;

Overwegende, dat, wat betreft de vergelding gedaan door den kinemautbater aan den producer of zijn gerechtigden of door den producer aan den komponist, deze de verplichting tot vergoeding ten bate van den componist, voor iedere publieke uitvoering, niet vervangen kan;

Dat zulks enkel het geval zou kunnen zijn, wanneer het bewijs zou ingebracht worden dat de componist, in zijn overeenkomst met den producer, ofwel zijn recht dienaangaande zou afgestaan hebben ofwel er aan zou verzaakt hebben;

Dat het verzaken aan een recht zich niet laat vermoeden;

Om deze redenen:

Wij, Vrederechter, rechtdoende tegensprakelijk en in laatsten aanleg, alle verdere beslitselen van de hand wijzend, veroordeelen verweerder aan de eischers te betalen ten titel van schadeloosstelling, bestatigingskosten inbegrepen, de gezamenlijke som van $4 \times 100 = 400$ frank met de rechterlijke intresten en de kosten des gedings; verklaren het tegenwoordig vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande elk verhaal en zonder borg.

117

WERKRECHTERSRAAD TE ANTWERPEN

Kamer voor Bedienden

29 December 1937.

Rechtskundig bijzitter: Mr H. Jacob.

Pl.: Mrs V. Van der Mensbrugge en Verhofstede.

RECHTSPLEGING. — WERKRECHTERSRAAD. — VERZOENING. — CIJFER IN DAGVAARDING GEVRAAGD HOOGER DAN IN VERZOENING. — ONTVANKELIJKHEID.

Wanneer in de dagvaarding voor den Werkrechtersraad een hooger eisch wordt gesteld dan dengene die vermeldt werd in de oproeping in verzoening is de vordering ontvankelijk in haar geheel. Het volstaat

dat de essentiele elementen van de betwisting opgerezen tusschen partijen aan een poging tot verzoening worden onderworpen.

Valle t/ Henrard.

... (in feite zonder belang).

Aangezien aanlegster de ontvankelijkheid van het tweede gedeelte van den tegeneisch proparte betwist omdat verweester in verzoening uit dezen hoofde een kleiner bedrag zou hebben geëischt;

Aangezien artikel 55 van de wet van 9 Juli 1926 voorschrijft dat «geen enkele zaak» vóór den Raad kan gebracht worden, zonder dat de partijen voorafgaandelijk in verzoening worden opgeroepen;

Aangezien de wetgever door het voorschrift van artikel 55 heeft gewenscht de betwisting die een werkgever en een werknemer tegenover elkander stelt te onderwerpen aan een poging tot regeling in der minne, vooraleer één der partijen zich tot de Rechtbank zou richten en een regelmatig proces zou inleiden;

Aangezien de verzoening geen eigenlijk bestanddeel van de proceduur is, maar een noodzakelijk voorafgaandelijke poging tot vermijding van een proces;

Aangezien men de verzoening niet noodeloos mag maken tot een middel van chicane en tot een toevlucht voor pleiters die door formalistische argumenten aan hunne verplichtingen trachten te ontsnappen;

Aangezien onbetwistbaar is dat de bedoeling van den wetgever steeds geweest is de proceduur vóór het Arbeidsgerecht zoo eenvoudig mogelijk te maken en er elk nutteloos formalisme uit te bannen;

Aangezien met het oog op deze overwegingen de formaliteit der verzoening tot haar ware beteekenis dient te worden teruggebracht en artikel 55 in breed en niet-formalistischen zin dient te worden uitgelegd;

Aangezien het dus ongetwijfeld volstaat dat de «zaak» vóór de Verzoeningskamer gebracht weze; dat wil zeggen de «betwisting» in hare essentiele elementen, zonder dat noodzakelijk elke bijzonderheid reeds diende voorgebracht te worden;

Aangezien door het voorbrengen in verzoening van de essentiele geschilpunten; zonder dat er een akkoord kon worden bereikt, voldaan is aan het werkelijk verlangen van den Wetgever, dat is voorafgaandelijk aan het inspannen van een proces te trachten partijen te verzoenen;

Aangezien een eisch in uitbetaling van achterstallig loon, voorgebracht in verzoening, ontvankelijk is in zijn geheel, zelfs wanneer de eischer na een vruchteloze poging tot verzoening een hogere eisch meent te mogen stellen dan diegene die hij in verzoening vroeg;

Aangezien logischerwijze moet aangenomen worden dat indien een verweerder in verzoening loochende fr. 500 te moeten betalen, hij zeker zal weigeren 600 fr. uit te keeren;

Aangezien men trouwens aan een oproeping in verzoening opgesteld door de Griffie op mondelinge verklaringen van de partij niet eenig verlies van rechten mag vastknoopen;

Aangezien de Griffie niet de rol te vervullen heeft van een raadsman van de partij, die vooraleer eene dagvaarding op te stellen met juridisch oog de vordering van zijn cliënt moet onderzoeken om daarna een, zijn cliënt bindende, dagvaarding op te stellen;

Aangezien het aanvaarden van een andere thesis een nutteloos en gevaarlijk formalisme in de hand werkt, waarbij enkel pleiters met kwade trouw bezield voordeel kunnen vinden;

Aangezien de eisch van partij Henrard in betaling van 800 fr. wegens achterstallig loon dus ontvankelijk is in zijn geheel;

Om deze redenen :

De Werkrechtersraad alle andere en strijdige besluiten verwerpende, verklaart den hoofdeisch en tegeneisch ontvankelijk;

Recht doende ten gronde... (zonder belang).

BIBLIOGRAPHIE

GIORGIO DEL VECCHIO, Leerboek der Rechtsphilosophie, 1937.

De zeer bekende rechtsphilosoof van de Universiteit van Rome, Del Vecchio, deed zijn nieuw werk over de rechtsphilosophie gelijktijdig in het Fransch en in het Duitsch verschijnen.

Het geheel maakt een voortreffelijken indruk, in het bijzonder, door de wijze, waarop de schrijver zijn werk, dat reeds in 1930 in eerste uitgave in het Italiaansch verscheen, heeft ingedeeld. Omvang en geestelijk inzicht vatte hij zoo ruim mogelijk op, waardoor zijn werk een waarlijk monumentaal karakter heeft verkregen.

Het bestaat uit drie gedeelten, een inleiding, een historisch en een systematisch deel.

In de inleiding worden achtereenvolgens het begrip en de taak en de verhouding van de rechtsphilosophie tot de andere wetenschappen uiteengezet en behandeld. Daar vindt men, hoe de wijsbegeerte van het recht zich verhoudt tot de rechtswetenschappen, het natuurrecht, de algemeene theoretische wijsbegeerte, de psychologie, sociologie, statistiek, staatsleer, enz. Daar worden ook de methoden behandeld.

Het historische deel, geeft, zooals zich begrijpen laat, een verhandeling over hetgeen in den loop van de geschiedenis over het recht is nagedacht, te beginnen met de Grieken in de Oudheid. Zij strekt zich uit tot in het heden, om te eindigen met een opgave van hetgeen heden ten dage in de verschillende landen op het gebied van de rechtsphilosophie wordt gepresteerd. België en Nederland ontbreken daarbij niet.

Deze opgave zal voor velen bijzonder interessant zijn, daar zij, ongetwijfeld door veel moeizamen arbeid, de voornaamste hedendaagsche beoefenaars van het vak onder opgave van werken heeft bijeengebracht.

Het derde en laatste deel, waarin de systematiek behandeld is, begint met een uitvoerige uiteenzetting van het rechtsbegrip. Het wordt geanalyseerd, gezien in verhouding tot de moraal, den dwang, den Staat, de maatschappij, terwijl de rechtsbronnen onderzocht worden.

In de tweede onderafdeeling wordt de oorsprong en de historische ontwikkeling van het recht nagegaan, zooals deze sedert het ontstaan van menschenhorden heeft plaats gevonden.

De laatste vijftig bladzijden zijn gewijd aan den geestelijken grondslag van het recht en de voornaamste problemen die zich hierbij voordoen, zooals het vraag-

stuk van de wilsvrijheid, de menschelijke natuur, de oorzakelijke of de doelmatige opvatting van de natuur.

Uitstekende registers besluiten het werk.

In het algemeen beschouwd levert dit werk een belangrijke bijdrage tot de rechtsphilosophie. Door zijn ruimen opzet en veelzijdige beschouwingen, door zijn machtig vereenigen van al hetgeen met de rechtsphilosophie verband houdt of daarmede in verband gebracht kan worden, zal het een stevig en veelzijdig uitgangspunt kunnen vormen en worden voor studie en onderwijs in dit vak, waar ter wereld ook. Want het geeft overal de problemen aan.

Dat het dienaangaande ook sociologisch geöriënteerd is, dient als bijzonder verheugende omstandigheid nog speciaal even vermeld te worden. Ook hier geeft het volledig de bestaande traditie en blijkt het volkomen actueel. Ofschoon overal voorzien van persoonlijke belangwekkende gezichtspunten, geeft het boek als geheel geen eigen nieuw systeem van beschouwingswijze. Deze opmerking is echter geenszins als het vaststellen van een tekortkoming bedoeld, daar dit zich met den opzet ook moeilijk zou doen vereenigen en het een geheel ander karakter hebben doen aannemen.

Voor het zich eigen maken van de traditie van de rechtsphilosophie, haar gebied en problemen, kunnen wij de studie van dit boek warm aanbevelen. Het voorziet in een lang gevoelde, bestaande behoefte.

J. J. von Schmid.

BALIELEVEN

BALIE VAN ANTWERPEN

Tot nog toe bestond er aan de Antwerpsche balie geen reglement voor de eere-advokaten en de Raad der Orde besliste willekeurig binnen de zeer breede perken gesteld door de wet over het toekennen van dezen titel. Hierin is thans een wijziging gekomen. In zijn zitting van 17 December 1937 is de Raad der Orde overgegaan tot het aannemen van een keure voor de eere-advokaten bij de balie van Antwerpen, waarvan wij den tekst hieronder laten volgen.

KEURE DER EERE-ADVOCATEN BIJ DE BALIE VAN ANTWERPEN

vastgesteld door beslissing van den Raad der Orde in zitting van 17 December 1937.

Art. 1. — De titel van eere-advocaat der Balie van Antwerpen mag toegekend worden in de voorwaarden voorzien door de Koninklijke Besluiten van 20 October 1913 en 15 Februari 1926, aan de leden der Balie van Antwerpen, welke minstens gedurende twintig jaren op de lijst der Advocaten zijn opgenomen geweest (stage-jaren niet inbegrepen) en met eer en werkdadigheid het beroep van advocaat hebben uitgeoefend.

Art. 2. — In geval de eere-advocaat het arrondissement Antwerpen verlaat, kan de titel hem ontnomen worden. De titel zal hem ontnomen worden in alle gevallen waarin de eere-advocaat tekort zou komen aan de wetten der eerlijkheid, der waardigheid en der voorzichtigheid aan den advocaat opgelegd en ook wanneer de eere-advocaat de verbintenis niet houden zou hem opgelegd bij zijne aanvaarding en hierna beschreven.

Art. 3. — De eere-advocaat heeft vrijen toegang tot alle lokalen voorbehouden aan de leden der Orde, namelijk tot de Bibliotheek der Balie.

Art. 4. — De eere-advocaat zal eene jaarlijksche bijdrage betalen, vast te stellen door den Raad der Orde. Bij niet betaling dezer bijdrage zal de eere-advocaat ambtelijk van de lijst der eere-advocaten worden afgeschreven.

Art. 5. — Alvorens op de lijst der eere-advocaten opgenomen te worden dient de postulant de volgende door hem ondertekende verklaring in te zenden: Ondergeteekende verbindt zich in eer en geweten:

1) zich te onthouden van alle advocaten-practijk, ook van rechtskundige raadplegingen;

2) den titel van advocaat alleen te gebruiken onder den vorm van «eere-advocaat der Balie van Antwerpen» en te vermijden, dat zelfs aldus die titel worde gebruikt op handels of zakenbriefwisseling, of in de uitoefening van een handels op winstgevend beroep, in de telefoon- of adresboeken of op woonstgevel;

3) geen gebruik te maken van den titel van eere-advocaat strijdig met de wettelijke beschikkingen der Orde der advocaten beheerschend namelijk het Koninklijk Besluit van 19 Oogst 1889 in zijn art. 18 (4°);

4) zorg te dragen dat in alle omstandigheden het dragen van den titel van eere-advocaat vereenigbaar blijve met de beroepsregelen van waardigheid en discretie, waaraan de eere-advocaat onderworpen blijft;

5) De jaarlijkse bijdrage vastgesteld door den raad der Orde regelmatig te betalen. Deze bijdrage is gelijkstaande met de hoogste bijdrage betaald door de ingeschreven leden der Balie.

Art. 5. — De verklaring waarvan sprake in art. 5 hierboven dient ondertekend te worden door de Eere-advocaten dewelke thans op de lijst der Eere-advocaten zijn ingeschreven.

Art. 7. — Het dragen der toga door de eere-advocaten zal onderworpen worden aan de voorafgaandelijke toelating van den stafhouder.

Antwerpen, den 17 December 1937.

VLAAMSCH PLEITGENOOTSCHAP BIJ DE BALIE VAN BRUSSEL

Terwijl het Pleitgenootschap bij de Balie alhier zich druk bezig houdt met het inrichten van pleitoefeningen voor de stagedoende confraters, en zulks bij toepassing van het stage reglement dat sedert 1936 in voege trad, werd er gezorgd dat op elk gebied zeer interessante voordrachten en lezingen zouden worden belegd.

Zoo zijn in het verschiet: voordrachten te houden door M. K. Huysmans, voorzitter der Kamer van Volksvertegenwoordigers; Z. E. P. Dr. D. Stracke, Prof. Dr. E. Van Dievoet, en Prof. Dr. A. Vermeulen, terwijl de professoren Haesaert, Collin, Van Goethem zich bereid verklaarden voor de leden een meer rechtskundig onderwerp te behandelen.

De data dezer voordrachten en lezingen zullen op tijd en stond worden meêgedeeld.

Op Maandag, 17 Januari a.s., ten 20 uur, zal Prof. Dr. R. Victor, advocaat, hoofdsteller van het Rechtskundig Weekblad, in de eerste Kamer van het Hof

van Beroep, een causerie houden over «Volk en Recht».

Het hoeft niet gezegd: deze causerie zal door alle Vlaamsche juristen uit het Brusselsche worden bijgewoond.

MEDEDEELINGEN

Wij ontvingen van den heer Vliebergh R., vrederechter te Vilvoorde onderstaand schrijven.

Geachte Redactie,

Mag ik mij veroorloven U mede te deelen wat ik en sommige van mijn collegas denken van het vonnis uitgesproken door de Rechtbank van Koophandel, den 12 October 1937, en verschenen onder nummer 68 in het Rechtskundig Weekblad van 5 December 1937.

Dit vonnis verklaart eene dagvaarding nietig omdat een accept evenals de protestactie in de Fransche taal is overgeschreven.

Het schijnt wel dat het accept in de Fransche taal is opgesteld en dus de origineele tekst is overgeschreven.

Wij meenen dat in dat geval geene nietigheid kan ingeroepen worden en om het zoo duidelijk mogelijk te maken, geven we hier eenige voorbeelden:

I. — De S.A.C.E.M. heeft gedagvaard voor de betaling van publieke uitvoering van de volgende stukken.

1) Il y avait un homme.	Murasky
2) Douce caresse	Gillet
3) Extase	L. Ganne
4) Toujours ou jamais	Waldteufel

Welnu als men het vonnis van Aalst als richtsnoer wil nemen, dan zullen de heeren advocaten die titels moeten vertalen in de Vlaamsche taal; als de zaak zal gepleit worden, zal de verweerder verklaren dat hij geen enkele van deze stukken heeft opgevoerd want van

- 1) Daar was een man...
- 2) Teedere liefkozing...
- 3) Begeestering enz...

heeft hij nooit gehoord.

II. — Eene aanrijding tusschen twee auto's is gebeurd ter hoogte van eene afspanning genaamd «Au repos des Cyclistes».

Dat wordt vertaald in de dagvaarding... ter hoogte van eene afspanning genaamd «In de rust van (of voor) de Wielrijders».

Hoe wilt ge dat de eventuele getuigen, alsook de verweerder deze plaats kunnen aanduiden als zijnde deze van het ongeval!

III. — Geding tot betaling van belastingen; huurceel bevat de volgende clause: «toutes les contributions et charges quelconques sont à charge du locataire, sauf l'impôt foncier et toutes impositions y assimilables.»

de aanlegger zou dus deze tekst moeten vertalen; de verweerder verklaart dat deze vertaling onjuist is en beroept zich op de origineele tekst. Bij slot van rekening zou de Rechtbank dan toch de Fransche tekst moeten nazien en de vertaling was nutteloos, indien niet schadelijk voor een der partijen.

Zoo kunnen er nog tientallen voorbeelden aangehaald worden.

Wat de wet wil is dat de dagvaarding in de Vlaamsche taal zou worden opgesteld, maar laten we ons niet belachelijk aanstellen met den eisch dat alle origineele teksten in eene andere taal opgesteld, ook moeten vertaald worden. Trouwens, in het geval van Aalst, zou men heel goed kunnen staande houden, dat een accept geen noodzakelijk bestanddeel van de dagvaarding uitmaakt, maar enkel als bijkomend bestanddeel om de betaling van de protestkosten te staven, moet aanzien worden.

Met de meeste hoogachting.

De Vrederechter,
R. Vlieberg.